

16. 8. 2007

ID: 49715

Nevyjádření subjektivní stránky trestného činu

Vyказuje-li rozsudek soudu vady, spočívající v nevyjádření subjektivní stránky trestného činu, a vychází-li z neúplných důkazů a tím i ze skutkového stavu, který nelze považovat za odpovídající požadavkům ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. a následný přezkumný postup odvolacího soudu lze označit za rozporný s ustanovením § 254 odst. 1 tr. ř., jedná se tak ze strany odvolacího soudu o porušení zákona v ustanoveních § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. a v řízení předcházejícím o porušení zákona v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 120 odst. 3 tr. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 186/2006, ze dne 21.3.2007)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného MVDr. V. M., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 5 To 214/2006, jako soudu odvolacího v trestním věci vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 2 T 101/2005, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 5 To 214/2006, byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. a v řízení předcházejícím v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 120 odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněného MVDr. V. M. Napadené usnesení se zrušuje, dále se zrušuje rozsudek Okresního soudu v Třebíči ze dne 15. 2. 2006 sp. zn. 2 T 101/2005. Zrušují se též všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu státnímu zástupci v Třebíči se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Třebíči ze dne 15. 2. 2006 sp. zn. 2 T 101/2005 byl obviněný MVDr. V. M. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tím, že dne 19. 3. 2004 v 05.15 hod. v prostoru silnice č. I/23 v k. ú. P., okres T., jako řidič osobního automobilu tovární značky Ford Mondeo 1.6 16, při jízdě ve směru od obce V. na obec T., se střetl s chodcem P. J., jdoucím při okraji vozovky, kterého srazil pravou přední částí vozidla a způsobil mu velmi vážná a život přímo ohrožující zranění, zejména roztržení sleziny, rozdrčení pravé (správně levé) ledviny, tříštivé zlomeniny kostry, zejména zlomeninu střední části pravé pažní kosti, zlomeniny 7. - 8. žebra vpravo, dále roztržení střev, zhmoždění plic, krvácení do obou hrudních vaků, těžký otřes mozku, v důsledku čehož byl poškozený v bezvědomí, hospitalizován v Úrazové nemocnici v B. až do 11. 5. 2004, utrpěl ztrátu sleziny, pravé (správně levé) ledviny a levé dolní končetiny, amputaci v oblasti stehna.

Za to byl obviněný odsouzen podle § 224 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců. Podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný současně zavázán k povinnosti uhradit poškozenému P. J., zastoupenému zmocněncem B. Ch., advokátem AK T., B., škodu ve výši 305 130,- Kč a poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, N. p., T., škodu ve výši 1 230 864,- Kč.

Proti tomuto rozsudku Okresního soudu v Třebíči podal obviněný prostřednictvím obhájce odvolání, které projednal Krajský soud v Brně a svým usnesením ze dne 3. 5. 2006 sp. zn. 5 To 214/2006 toto odvolání podle § 256 tr. ř., jako nedůvodné zamítl.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Brně podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného MVDr. V. M. Podle jeho názoru byl v neprospěch tohoto obviněného porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 1, 5, 6, a § 120 odst. 3 a § 254 odst. 1 tr. ř. ve vztahu k § 224 odst. 1 tr. zák. a § 228 odst. 1 tr. ř.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti poukázal, že okresní soud převzal do skutkové věty svého rozsudku popis skutku tak, jak byl uveden v podané obžalobě. Při rozhodování pak vyšel z výpovědi poškozeného, který uvedl, že po požití alkoholu šel po pravé straně silnice směrem k městu T., přičemž jak došlo k dopravní nehodě si nepamatuje. Obviněný v přípravném řízení vypověděl, že poškozeného před střetem neviděl, nedokáže si vysvětlit, zda poškozený šel po krajnici anebo vstoupil z místa mimo vozovku. V hlavním líčení opět nebyl schopen upřesnit, kde se poškozený nacházel před střetem. Spolujezdec obviněného S. V. zprvu uváděl, že se něco mihlo vpravo vedle vozovky. Před autem žádného chodce neviděl. U hlavního líčení na své výpovědi setrval. Druhý spolujezdec J. V. uvedl, že zpozoroval nějakou šmouhu, o níž si myslel, že jim něco ze stráně skočilo do vozovky. U hlavního líčení uvedl, že se nedíval stále před sebe, pocítil teprve náraz do vozidla. Znalec z oboru zdravotnictví ve svém znaleckém posudku dospěl mimo jiné k závěru, že v momentu střetu musel být poškozený k přijíždějícímu vozidlu obrácen pravou stranou svého těla s nevýrazně zakročenou levou dolní končetinou, takže došlo k pádu jeho těla na vozidlo zády, a to více pravou stranou.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací dospěl k závěru, že trestná činnost byla obviněnému spolehlivě prokázána a provádění dalších důkazů včetně znaleckého posudku z oboru dopravy by bylo nadbytečné. Možný spolupodíl poškozeného na vzniku dopravní nehody byl bezvýznamný. Krajský soud navíc vyslovil, že obviněný porušil důležitou povinnost ve smyslu § 224 odst. 2 tr. zák., vyplývající ze zákona č. 361/2000 Sb., podle kterého je každý účastník provozu povinen chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavu komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu, svým schopnostem a zdravotnímu stavu. Bylo rovněž nepochybně prokázáno, že obviněný se nevěnoval řízení motorového vozidla tak, jak mu ukládá § 5 odst. 1 písm b) zákona o provozu na pozemních komunikacích. Tyto povinnosti tedy krajský soud na rozdíl od soudu prvního stupně hodnotil jako důležité povinnosti uložené řidiči zákonem.

Odvolací soud podle vyjádření stěžovatele nevážil, že neodmyslitelnou součástí práva na spravedlivý proces je právo obžalovaného na úplné projednání věci soudem. Takovým projednáním není případ, v němž ve výroku o vině skutková věta neobsahuje úplný popis skutečností rozhodných pro naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu ve smyslu § 120 odst. 3 tr. ř. Soud prvního stupně toto ustanovení nerespektoval, pokud neuvedl, v čem spočívala subjektivní stránka trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Jednoznačný soulad mezi skutkovým stavem zjištěným procesně zákonným způsobem a z něj vyvozenými právními závěry jsou nezbytnými podmínkami spravedlivého procesu.

Dále stěžovatel uvedl, že se v projednávané věci vzhledem k rozporným výpovědím nepodařilo opatřit takové důkazy, které by vedly k jednoznačnému objasnění příčiny střetu, jeho mechanismu a tedy k posouzení míry zavinění jednotlivých účastníků dopravní nehody na jejím vzniku. Za daného stavu se jevílo jako nezbytné za účasti znalce z oboru silniční dopravy a za účasti znalce z oboru zdravotnictví provést na místě vyšetřovací pokus, z něhož by bylo patrné, jak a kde se poškozený v době střetu na vozovce pohyboval a jaká byla reálná možnost obviněného na pohyb chodce reagovat. Teprve po provedení uvedených důkazů by bylo možno spolehlivě rozhodnout o vině obviněného.

S ohledem na skutečnosti shora uvedené se podle stěžovatele oba soudy dopustily i závažného pochybení ve výroku o náhradě škody, když poškozeným přisoudily náhradu škody v požadované výši, ač nebylo jednoznačně prokázáno, že výlučné zavinění na dopravní nehodě nese obviněný a že se na jejím vzniku nespolepodílel i poškozený, zejména když z výpovědi svědků jednoznačně nevyplývá, co bylo příčinou dopravní nehody, a kde se poškozený pohyboval před střetem. Proto o náhradě škody lze rozhodnout až po odstranění výše uvedených pochybení.

V závěru stížnosti pro porušení zákona pak ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2006 sp. zn. 5 To 214/2006 byl v neprospěch obviněného MVDr. V. M. porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 1, 5, 6, § 120 odst. 3 a § 254 odst. 1, tr. ř. ve vztahu k ustanovením § 224 odst. 1 tr. zák. a § 228 odst. 1 tr. ř. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil, dále zrušil rozsudek Okresního soudu v Třebíči ze dne 15. 2. 2006 sp. zn. 2 T 101/2005, a všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby následně postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a zjistil následující.

Z ohledání místa dopravní nehody sepsaného policií ČR a z fotodokumentace vyplývá že k dopravní nehodě došlo na silnici první třídy (I/23) mezi obcemi V. a T. mimo zastavěné území obcí v k. ú. P., na úseku, jehož vozovka je v

předmětném úseku široká 5, 8 m a ve středu vozovky je vodorovným dopravním značením vyznačena podélná čára souvislá, která končí v prostoru odbočky na silnici III/30917, kde přechází v podélnou čáru přerušovanou. V prostoru této odbočky je nerovná vozovka, která tvoří horizont, přes který nelze v průběhu jízdy od obce T. na obec V. i v opačném směru vidět. Na pravé straně dotčené silnice se nachází krajnice o šíři 40 cm přerušovaná plastovými patníky, na ni navazuje příkop a na něj navazuje svah s úhlem sklonu cca 45 stupňů s trvalými porosty - stromy a keři. Daný úsek je bez zástavby a bez veřejného osvětlení, silnice zde prochází volnou přírodou, ve směru na obec T. se na pravé straně nachází lesní porosty, na straně levé zemědělská půda, u krajnice jsou opět stromy a keře. K nehodě došlo v časně ranní hodině v době přelomu noci a dne. V době, kdy byla pořizována policejní dokumentace, nedošlo dosud k plnému rozednění, na fotografii č. 1 je patrný kužel světel projíždějícího vozidla.

Rovněž je z protokolu a z fotodokumentace patrné, že poškozený byl sražen osobním automobilem Ford Mondeo rok výroby 1997, na kterém bylo shledáno zejména poškození na pravé přední části střechy, kapoty, masky a předního nárazníku, dále rozbití prostřední části pravého čelního světlometu, rozbití čelního skla v pravé části před spolujezdcem.

Obviněný MVDr. V. M. v přípravném řízení vypověděl (č. l. 25), že místem střetu projížděl kolem 05.15 hod, bylo v té době šero, jinak viditelnost nebyla snížena. Jel po pravém okraji vozovky, nikoli však po krajnici. Vozovka byla prázdná, neviděl žádnou překážku. V prostoru u odbočky na H. je terénní nerovnost - „houpáček“, za který není při jízdě vidět. Poté co přejel uvedený „houpáček“, najednou přišla zcela nečekaně rána, před střetem nikoho neviděl. K nárazu došlo asi 10-15 m za „houpáčkem“, přesně to neví. V hlavním líčení doplnil, že svítalo, bylo po 5. hodině, svítil potkávacími světly, nepožil alkohol ani léky. Nikam nespěchal. Jel rychlostí cca 70 km/hod. Opětovně uvedl, že poškozeného neviděl, poprvé jej spatřil až na kapotě automobilu.

Spolujezdec obviněného S. V. v přípravném řízení (a v hlavním líčení rovněž) vypověděl (č. l. 70), že na vozovce před autem žádného chodce neviděl, silnice byla volná. Když byli za křižovatkou asi ve vzdálenosti 50 m, najednou uviděl, že ze struhy vpravo vedle vozovky se něco mihlo, nejdříve myslel, že je to srnka. Dále uvedl, že člověk, kterého srazili, byl bosý, měl bílé ponožky, rifle asi tmavé barvy, jak byl dále oblečený si už svědek nevzpomněl. Svědek zdůraznil, že ten člověk určitě na silnici nebyl. Po vystoupení z vozidla viděl, že na autě leží člověk, ležel na autě na zádech, nohy měl na kapotě vozidla stočené na levou stranu vozidla, trup a hlava byly na skle, levou ruku měl uvnitř auta. Jeli rychlostí cca 70 km/hod. V hlavním líčení doplnil, že nebyli oslněni, slunce ještě nevycházelo, svítalo.

Druhý spolujezdec obviněného J. V. uvedl (č. l. 72), že po najetí na terénní nerovnost v prostoru křižovatky měl před sebou dost velký rozhled, ale nikoho na silnici neviděl. Kousek za křižovatkou asi tak 20-25 m najednou těsně před autem uviděl nějakou šmouhu, nebo stín, instinktivně si dal ruce před obličej a došlo k nárazu. Nejprve si myslel, že jim do cesty ze strany skočila nějaká srnka nebo divočák. Poté zjistili, že je to člověk. Měl hlavu a ruce uvnitř auta, svědek se mu snažil vysunout hlavu z auta, aby mohl vystoupit. Poškozený ležel nohama na kapotě a horní částí těla v čelním skle. V jaké poloze ležel si svědek už přesně nepamatoval. Poškozený měl oblečený nějaké tmavé kalhoty, nějaké tmavé rifle a nějakou šedou bundu. Dále uvedl, že ten muž musel vstoupit na vozovku těsně před autem, kdyby byl poškozený předtím na silnici, tak by ho svědek viděl, určitě by si ho všiml. V hlavním líčení vypovídal stejně, pouze doplnil, že před nárazem neměnili rychlost, po nárazu řidič M. nedupl na brzdu, a zastavili asi po 50 metrech. Není si vědom, že by byl před střetem oslněn. Neví, jak si má vysvětlit, proč ke střetu došlo.

Poškozený P. J. v přípravném řízení prohlásil (č. l. 74), že odkazuje na své výpovědi učiněné v předchozím šetření, kdy uvedl, že dne 18. 3. 2004 byl v T., večer a přes noc byl v nonstop restauraci U K., kde vypil 3 nebo 4 piva. Měl v úmyslu jet do B. do A. s., protože je bezdomovec, kvůli případnému ubytování. Kolem 4. hodiny ranní šel na nádraží na vlak, přišel tam na poslední chvíli a nestihl si koupit jízdenku. Proto ho průvodčí ve V. na zastávce vysadil z vlaku. Chtěl do B. pokračovat za pomoci autostopu, je ale možné, že si spletl směr a začal se pěšky vracet na T. Opilý nebyl, protože vypil jen několik piv. Na to co se dělo dál si nepamatoje. U hlavního líčení vypověděl, že neví, na kterém nádraží vystoupil. Šel směrem na silnici, pěšky na T., měl v úmyslu stopovat. Po které straně silnice šel, neví. Necítil se ovlivněn alkoholem, požití alkoholu neovlivnilo ani jeho chůzi ani reakci. Myslí, že byla tma, kolik bylo hodin, neví, dá se říct, že svítalo. Šel po krajnici. Nebyl si vědom, že měl dopravní nehodu. Probral se až v úrazové nemocnici, přičemž mu lékaři řekli, že měl dopravní nehodu. Na položené dotazy doplnil, že vypil 2 - 3 dvanáctistupňová piva (na rozdíl od předchozí výpovědi, kdy sdělil 3 nebo 4 piva), a že si nevzpomíná, jestli šel po levé nebo pravé krajnici. Myslí si, že šel normálně proti směru jízdy (č. l. 207).

V této věci vypracoval soudní znalec z oboru soudního lékařství znalecký posudek. V něm konstatoval, že poškozený utrpěl při dopravní nehodě velmi vážná a přímo život ohrožující zranění, zejm. roztržení sleziny, rozdrcení ledviny, tříštivé zlomeniny, roztržení střev a jiné. V momentu střetu musel být poškozený k přijíždějícímu vozidlu obrácen pravou stranou svého těla, s nevýrazně zakročenou levou dolní končetinou. Dále uvedl, že blíže by se v tomto směru

mohl vyslovit znalec z oboru silniční dopravy. V době nehody bylo v krvi poškozeného mezi 0,81-0,91 g/kg alkoholu a nacházel se tak ve stavu zcela mírné podnapilosti. Při uvedené hladině etanolu v krvi dochází mimo jiné k nevýraznému prodloužení reakční doby, což u chodců jejich chování a jednání ovlivní jen zcela nevýrazně.

Podle § 2 odst. 5 tr. ř. orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.

Podle § 2 odst. 6 tr. ř. orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok, jímž se obžalovaný uznává vinným nebo jímž se obžaloby zprošťuje, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu.

Podle § 254 odst. 1 tr.ř., nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.

Podle § 256 tr. ř. odvolací soud odvolání zamítne, shledá-li, že není důvodné.

Trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

Stěžovatel v prvé řadě napadá vady právní, spočívající v neúplném popisu skutku ve skutkové větě rozhodnutí soudu prvního stupně.

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. musí být ve skutkové větě rozhodnutí výslovně vyjádřeny všechny podstatné skutečnosti a okolnosti spáchaného trestného činu, které charakterizují a naplňují všechny znaky skutkové podstaty předmětného činu. Absence kteréhokoli znaku je rovna nedostatku skutkové podstaty jako celku. Popis skutku proto nemůže být libovolný, ale musí vyjadřovat všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci. (viz např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 397/2006 nebo sp. zn. 4 Tz 260/2001 či sp. zn. 5 Tz 162/2000). Obligatořním znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění, jehož určení je nezbytné pro naplnění jakékoliv skutkové podstaty. Trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. je trestným činem nedbalostním. Nedostatek ve vyjádření nedbalosti u tohoto trestného činu pak znamená nedostatek v jeho popisu a tím i v naplnění skutkové podstaty, ať je následek jakkoli závažný.

Je evidentní, že z popisu posuzovaného trestného činu obsaženého ve skutkové větě napadeného rozhodnutí okresního soudu nevyplývá, jak konkrétně se v jednání obviněného nedbalost, jakožto nezbytný znak předmětného trestného činu projevila a v čem spočívala. Nejvyšší soud proto konstatuje, že výrok (skutková věta) předmětného rozhodnutí nesplňuje podmínky kladené zákonem na jeho obsah.

Dále pak stěžovatel postupu a rozhodnutí obou soudů nižších stupňů vytýká neúplný rozsah dokazování a vyslovuje, že se nepodařilo provedenými důkazy jednoznačně objasnit příčinu střetu a tím i vzniku dopravní nehody. Při posouzení této námitky vycházel Nejvyšší soud z těchto následně popsanych skutečností.

Obviněný a spolujezdci, kteří s ním seděli při střetu ve vozidle shodně uvedli, že před střetem poškozeného nikde na silnici ani mimo ni neviděli a že střet s ním tedy byl naprosto neočekávaný. Svůj zrakový vjem popisovali jako zahlédnutí stínu či šmouhy těsně před střetem. Řidič před střetem nebrzdil ani nevybočoval z přímého směru jízdy. Vozidlo v době nehody svítilo potkávacími světly. Poškozený vypověděl, že si střet s vozidlem nepamatuje.

Místo nehody se nachází na pozemní komunikaci první třídy v extravilánu mezi dvěma obcemi, v úseku mezi zemědělskými pozemky a pozemky s trvalým stromovým porostem, zřejmě určenými k plnění funkcí lesa, je bez veřejného osvětlení, kryto v pravé části přímo u označovaného místa střetu na příkop navazujícím svahem o sklonu cca 45 stupňů s trvalými porosty tvořenými keři a stromy.

Z hlediska podmínek místa nehody je patrné, že ke střetu došlo ve vzdálenosti cca 15,7 m (podle policejního protokolu) za křižovatkou silnice třetí třídy (III/ 30917) se silnicí první třídy (I/23). V prostoru u křižovatky je terénní nerovnost, která tvoří horizont, přes který není vidět ani ve směru na obec V. ani ve směru na obec T. V plánu dopravní nehody zhotoveném policií však tato křižovatka s nerovným terénem zakreslena není a nákres tak zaznamenává naprosto přímý rovinný a přehledný úsek bez jakýchkoli terénních změn. Vzhledem k tomu, že z nákresu není patrná existence horizontu, není z něj tudíž zřejmá ani přesná vzdálenost místa střetu od tohoto horizontu. Rovněž z fotografií není existence (a též rozsah) terénní nerovnosti zjevná. Tuto skutečnost lze okrajově zaznamenat pouze z fotografie č. 9. Slovní popis tak je jediným zásadnějším pramenem informací o tvaru terénu před místem střetu.

K nehodě došlo v časných ranních hodinách tj. v 5.15 hod. dne 19. 3. 2004. Z hlediska podmínek viditelnosti je zřejmé, že se tak stalo na přelomu noci a dne, kdy docházelo k rozednívání. V době po nehodě, když byla pořizována policejní fotodokumentace ještě nedošlo k plnému rozednění. Obviněný uváděl, že bylo šero, jinak byla viditelnost dobrá. Od tohoto popisu se nikdo z účastníků dopravní nehody významně neodchyluje. Nebyly shledány ani namítány další skutečnosti mající možný vliv, jako jsou například déšť, zastínění jiným vozidlem, apod.

Z výpovědi svědků V. a V. se podává, že poškozený měl oblečený kalhoty riflového střihu tmavé barvy a šedou vrchní část oděvu - bundu a bílé ponožky. Ve výpovědi poškozeného popis jeho oděvu při nehodě není obsažen, a není možno jej nalézt ani v policejním protokolu, ani se o oděvu nezmiňuje lékařská zpráva. Není tedy nikde uvedeno, že by poškozený měl oblečen oděv obsahující transparentní, kontrastní a dobře viditelné části snad s výjimkou bílých ponožek, které však byly před střetem kryty obuví (při nebo po nárazu došlo k vyzutí obou bot poškozeného) a je nutno vycházet z toho, že byl oblečen v nevýrazném tmavém oděvu.

Z výpovědi obviněného a výše jmenovaných svědků též vyplývá, že jeli rychlostí cca 70 km/hod a v této rychlosti při absenci brzdění došlo ke střetu s poškozeným. Tato rychlost je v daném úseku rychlostí povolenou. Soudní znalec z oboru zdravotnictví ve znaleckém posudku vyslovil, že zranění, která poškozený utrpěl, údaji o rychlosti 70 km/hod korespondují.

Jak obviněný tak jeho spolujezdci (svědkové) opakovaně vypověděli, že nikdo z nich poškozeného před střetem neviděl, popírali jakoukoli vědomost o výskytu poškozeného v úseku nehody a to ať již na vozovce či mimo ni. Střet popisovali jako zcela nečekaný, těsně před střetem viděli znenadání jakýsi stín nebo šmouhu. Tomuto koresponduje fakt, že řidič před střetem nebrzdil ani neprováděl vyhýbací manévr, což přiznává řidič a rovněž to lze dovodit z policejního protokolu, kdy na vozovce nebyly nalezeny stopy zanechávané vozidlem při prudkém brzdění. Výpověď poškozeného je naproti tomu v tomto ohledu informačně chudá a jeví se jako málo průkazná, když se k těmto otázkám nedokázal relevantněji vyjádřit. Neupřesnil tak pohyb svůj ani přijíždějícího vozidla v době před střetem a nevyjádřil se s jistotou ani k tomu, zda směřoval do T. nebo do V. Rovněž tak neuvedl, zda přijíždějící automobil vůbec viděl či slyšel. Pouze prohlásil, že se chtěl z V. vrátit do T.

Z charakteru zranění poškozeného znalec z oboru zdravotnictví usoudil, že poškozený byl v okamžiku střetu otočen k přijíždějícímu vozidlu pravou stranou svého těla, dopadl na vozidlo zády (poloha na zádech na vozidle je potvrzována i výpovědí svědka V.) a že v momentu střetu měl nevýrazně zakročenu levou nohu. Tyto údaje napovídají tomu, že poškozený směřoval do T., avšak to, že nebyl jednoznačně otočen do směru pohybu přijíždějícího vozu vyvolává pochybnost o tom, zda bezprostředně před střetem šel po vozovce v podélném směru, anebo zda vozovku přecházel napříč, jakž i o tom, zda se nacházel v souladu s ustanovením § 53 odst. 3 zákona o provozu na pozemních komunikacích na správné straně vozovky. Tři osoby vypověděly, že poškozeného na silnici ani mimo ni neviděly a přesto došlo ke střetu, což se při běžné výšce postavy poškozeného 175 cm jeví jako nepravděpodobné. Pokud lze vycházet z toho, že řidič i jeho spolujezdci poškozeného neviděli, je nutno se zabývat i otázkou, zda poškozený byl v kritickém okamžiku vzpřímen nebo byl např. skloněn a právě se napřimoval. Pokud byl poškozený při chůzi nebo vzpřímeném stání obviněným zcela přehlédnut, je nutno určit, proč k tomu došlo, a zároveň posoudit, zda výpovědi obviněného, popřípadě jeho spolujezdců jsou úplné a zcela odpovídají skutečnosti.

Kromě výpovědi obviněného, svědků a poškozeného vycházel soud při hodnocení důkazů zejména z policejní zprávy, nákresu místa nehody a z fotodokumentace a dále ze znaleckého posudku soudního znalce z oboru zdravotnictví. Znalecký posudek z oboru silniční dopravy nebyl v daném případě vypracován. Nálezací soud jej považoval za nadbytečný. Na tomto stanovisku pak setrval i soud odvolací, který rovněž důkaz posudkem z oboru silniční dopravy označil za nepotřebný, byť se ho obviněný ve svém odvolání domáhal.

Nejvyšší soud uvedená stanoviska obou soudů nižších stupňů přezkoumal na podkladě shromážděných a posléze provedených a zhodnocených důkazů a dospěl ke konstatování, že některé vyslovené závěry včetně závěru o

nepotřebnosti znaleckého posudku z oboru silniční dopravy se jeví jako zcela nesprávné anebo alespoň předčasné a nedostatečně podložené.

Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku nalézacího soudu (č. l. 211 an.), tento vyšel ve svém rozhodnutí z tvrzení poškozeného, že šel po krajnici pěšky do T. Není však zřejmé, na základě jakých dalších důkazů byl tento údaj pokládán za nezvratně prokázaný. Vzhledem k tomu, že nikdo z osob sedících ve vozidle toto prohlášení poškozeného nepotvrdil a samotný poškozený taktéž uváděl, že si na celou řadu jiných skutečností vůbec nevzpomíná, (např. na kterém nádraží vystoupil z vlaku, kolik bylo hodin, jestli byl na levé nebo pravé straně silnice), je Nejvyšší soud toho názoru, že tuto okolnost nebylo možné považovat za dostatečně zjištěnou. Je tomu tak proto, že všechny osoby sedící ve vozidle shodně vypověděly, že poškozeného neviděly, přičemž nebylo zjišťováno, zda je takové tvrzení technicky přijatelné či nikoli. Nalézací soud pouze bez dalšího dovodil, že řidič nesledoval dostatečně dopravní situaci před sebou a nevěnoval se tak plně řízení vozidla. Za dané situace ale není zjevné, kde a v jakém postavení se na předmětné pozemní komunikaci poškozený před střetem nacházel a pokud šel po okraji vozovky, jak je uvedeno v nalézacím rozsudku, tak není vůbec zřejmé zda šel po levé krajnici, jak příkazuje ustanovení § 53 odst. 3 zákona o provozu na pozemních komunikacích a pokud šel po krajnici pravé, zda toto porušení uvedeného ustanovení dopravního předpisu z jeho strany bylo soudem vůbec vzato v úvahu. Otázku, zda se obviněný věnoval dostatečně řízení, bylo v dané důkazní nouzi možno zodpovědět pouze na základě znaleckého posudku z oboru silniční dopravy.

Před místem dopravní nehody se nachází výše zmíněná terénní nerovnost. Vzhledem k tomu, že dosud provedené důkazy nedávají dostatečný podklad pro posouzení významu této terénní nerovnosti a jejího možného avšak dosud neprokázaného vlivu na vznik dopravní nehody, bude v dalším řízení nezbytné získat přesnější informace o místu dopravní nehody v širším slova smyslu, aby bylo možné takový vliv z odborného hlediska potvrdit či vyloučit. To pak předpokládá provedení příslušného vyšetřovacího pokusu.

V této souvislosti je nezbytné konstatovat, že řidič je povinen jet nejen rychlostí pro dané místo povolenou nýbrž i rychlostí vzhledem ke všem okolnostem přiměřenou. Dosud provedeným dokazováním bylo zjištěno, že obviněný se s poškozeným střetl v rychlosti cca 70 km/hod. V posuzovaném úseku byla tato rychlost rychlostí povolenou dopravními předpisy. Je však nutno vzít i v úvahu, že rychlost 70 km/hod po příslušném přepočtu představuje rychlost 19,44 m/s. Pokud tedy bude vycházeno z policejního protokolu o ohledání místa nehody, kde je uvedeno, že výchozí bod měření byl vzdálen od místa střetu 15,7 m, je takováto vzdálenost vozidlem jedoucím uvedenou rychlostí překonána za dobu menší než 1 s. Vzhledem k tomu, že z policejního nákresu není patrné, jaké jsou výše zmiňované terénní poměry a v jaké přesné vzdálenosti za předmětným horizontem je místo střetu, a nebylo ani nepochybně zjištěno, v jakém postavení se poškozený na vozovce před střetem nacházel, bude nutné zodpovědět otázku, zda rychlost 70 km/hod, respektive rychlost 19,44 m/s, ačkoliv je rychlostí v daném silničním úseku rychlostí povolenou, byla též rychlostí okolnostem přiměřenou, ve smyslu § 18 odst. 1 zák. 361/2000 Sb. (viz též rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tz 11/68).

Je nesporné, že dopravní nehoda byla způsobena osobním vozidlem tovární značky Ford Mondeo Combi 1.6 rok výroby 1997. Nebyly však znalecky posouzeny technické vlastnosti tohoto vozu z hlediska možnosti zabránění střetu, zejména nebylo zjištěno, jaké jsou výhledové možnosti řidiče tohoto osobního vozu, jaký je dosvit potkávacích světel, jakým typem brzd byl vůz vybaven, jaká byla jejich účinnost, zda byl vybaven systémem ABS, popř. jinými systémy bezpečnosti jízdy, a jaká by event. byla brzdová dráha vozidla obviněného, kdyby na poškozeného reagoval brzděním.

Jako neméně důležitý v návaznosti na potřebu doplnění skutkového stavu se jeví policejní záznam uvedený ve spise na č. l. 14, ve kterém je zaznamenáno, že důvěryhodná osoba z obce V. vypověděla, že poškozený ležel v podnapilém stavu krátce před nehodou na předmětné křižovatce u obce V. a náhle vstoupil do vozovky příjezdějícímu vozidlu, které se mu však vyhnulo. Zde je nutno konstatovat pochybení policejního orgánu, neboť záznam v němž není ztotožněna osoba podávající vysvětlení, a která tudíž později nemůže být předvolána k podání svědectví, je úkonem neúplným a z hlediska procesního tudíž vadným. V této souvislosti je třeba poznamenat, že poškozený ve výpovědi, na kterou odkázal při výslechu v přípravném řízení, dokonce sám uvedl, že je možné, že v obci V. na chvíli usnul před pátou hodinou ranní na křižovatce mimo komunikaci na obec H. V průběhu dalšího řízení však těmito informacím nebyla věnována žádná pozornost a totožnost oné „důvěryhodné osoby“ zjišťována nebyla, což vedlo k tomu, že tato osoba v postavení svědka nemohla být vyslechnuta.

Za této situace, kdy celá řada výše naznačených podstatných skutečností zůstala neobjasněna, rozhodl okresní soud, že posouzení uvedené dopravní nehody soudním znalcem z oboru silniční dopravy je nadbytečné. Ani odvolací soud se posuzovaným případem nezabýval s potřebnou pečlivostí, když z odůvodnění jeho rozhodnutí vyplývá, že ohledně skutkového stavu se ztotožňuje s názory nalézacího soudu, přičemž ne zcela vyjasněné okolnosti, za nichž došlo k

dopravní nehodě nezaznamenal. Na rozdíl od soudu prvního stupně pak dokonce zaujal právní názor, že posuzovaný skutek měl být kvalifikován nikoli jako prostá těžká újma na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., nýbrž jako těžká újma na zdraví spáchaná při současném porušení důležité povinnosti podle odst. 2 § 224 tr. zák. Porušení důležité povinnosti odvolací soud spatřoval v nerespektování povinností vyplývajících z ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, podle kterého je každý účastník provozu povinen chovat se ohleduplně, ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní. Svoje chování je povinen přizpůsobit zejména stavu komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci provozu, svým schopnostem a zdravotnímu stavu. Krajský soud rovněž prohlásil, že bylo nepochybně prokázáno, že obviněný se nevěnoval řízení motorového vozidla, jak mu ukládá ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., v platném znění, neboť poškozeného před nárazem vůbec neviděl. Pouze proto, že odvolání podal výhradně obviněný, neměl odvolací soud důvod rušit výrok o vině. Odvolací soud však nikterak neupřesnil, na základě čeho bylo podle jeho názoru nepochybně prokázáno, že se obviněný nevěnoval řízení.

Nejvyšší soud však bez zodpovězení některých zásadních odborných otázek považuje vyslovení viny obviněného za předčasné.

Podle § 105 odst. 1 tr. ř. je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení a v řízení před soudem předseda senátu znalce.

Podle § 104c odst. 1 tr. ř. vyšetřovací pokus se koná, mají-li být pozorování v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě zjištěny nové skutečnosti důležité pro trestní řízení.

Vzhledem k již výše rozebíraným neobjasněným skutečnostem, se jeví nezbytným doplnit dokazování následujícím způsobem, což ale zjevně vyžaduje provedení vyšetřovacího pokusu na místě samém za stejných podmínek zejména viditelnosti a následné vypracování znaleckého posudku z oboru silniční dopravy, když bude třeba nově zaměřit, zakreslit a fotograficky zachytit dotčený úsek komunikace, na níž došlo k předmětné dopravní nehodě, jakož i postavení vozidla obviněného a poškozeného. Za účasti znalce z oboru silniční dopravy bude současně provedena simulace dopravní situace před střetem a v době střetu, a následně bude třeba, a to případně i ve spolupráci se znalcem z oboru zdravotnictví, stanovit (zodpovědět):

-postavení poškozeného na vozovce než došlo ke střetu s vozidlem obviněného,

-zda se poškozený v té době normálně pohyboval po vozovce, anebo zda se z vozovky právě zvedal,

-místo střetu vozidla s poškozeným,

-dosvit potkávacích světel vozidla tov. značky Ford Mondeo Combi 1,6 r.v. 1997 při osazení třemi dospělými osobami o hmotnosti obviněného jako řidiče a svědků sedících v postavení, v němž seděli spolujezdci obviněného,

-výhledové poměry řidiče, posoudit přitom vliv terénní nerovnosti, viditelnost na místě v kritickém čase,

-brzděné vlastnosti vozidla obviněného a jeho brzdovou dráhu,

-v jaké vzdálenosti od místa střetu měl obviněný možnost spatřit muže o výšce 175 cm, oblečeného v tmavém oděvu v případech, kdy tento muž byl vzpřímen a kdy zcela vzpřímen nebyl,

-zda obviněným uváděná rychlost vozidla 70 km/hod neodporuje ostatním zjištěným poznatkům, zejména poškození vozidla při střetu,

-jaká byla při uváděné rychlosti vozidla 70 km/hod možnost řidiče od okamžiku spatření překážky - poškozeného na tuto reagovat zastavením nebo vychýlením z přímého směru jízdy, kolik času měl na takovou reakci, jakou vzdálenost s vozidlem by ujel od okamžiku spatření překážky do místa v němž došlo ke střetu,

-v jaké vzdálenosti mohl chodec v postavení poškozeného uslyšet, a v jaké vzdálenosti spatřit automobil Ford Mondeo Combi,

-jaký čas měl chodec na případnou reakci na příjezdějí automobil a jaké možnosti event. měl k odvrácení střetu s

vozidlem

Pokud soud prvního stupně a po něm i soud odvolací v souladu s vyjádřením znalce z oboru zdravotnictví ve svých rozhodnutích konstatovaly, že vliv požitého alkoholu na reakce a chování poškozeného byl bezvýznamný. Nejvyšší soud v tomto závěru shledává určité nejasnosti, které bude potřebné znalcem z oboru zdravotnictví vysvětlit a doplnit.

Znalec vyslovil, že v době nehody bylo v krvi poškozeného mezi 0,81-91 g/kg alkoholu a nacházel se tak ve stavu zcela mírné podnapilosti. Podnapilost je charakterizována jako stav, kdy koncentrace etanolu v krvi je v rozpětí od 0,50 - 0,99 g/kg hmotnosti osoby. Koncentrace etanolu 0,80 g/kg v krvi je uváděna jako hladina alkoholu, při níž je osoba ovlivněna natolik, že se vylučuje bezpečné řízení motorového vozidla (in www.alkoholik.cz/images/soudni - Soudní lékařství a alkohol, Obecné hodnocení koncentrace etanolu v krvi). Dosažení koncentrace etanolu 1,00 - 1,50 g/kg je kvalifikováno jako mírná opilost. Poškozený se tak nacházel ve stupnici podnapilosti na hranici 3/5 (0,81 g/kg) až 4/5 (0,91 g/kg) uvedeného rozmezí podnapilosti. Za tohoto stavu není zřejmé, co znalec myslí kvantifikací podnapilosti jako zcela mírná. Znalec dále uvádí, že při uvedené hladině etanolu v krvi je ovlivnění chování a jednání chodců zcela minimální, prodloužení reakční doby je nevýrazné, nedochází např. k nejisté chůzi, kolísání apod. Znalec však nevysvětluje, co myslí nevýrazným prodloužením reakční doby s ohledem na nutnost účastníka provozu na pozemních komunikacích reagovat na situaci v silničním provozu. Dále nijak nehodnotí, zda se požitím popisovaného množství etanolu mění vnímání nebezpečí a jaký má stav podnapilosti vliv na pud sebezáchovy. Dále by se měl znalec (po opravě chyby v psaní na čl. 67, kdy zřejmě omylem uvedl pravou ledvinu) vyjádřit, jakým mechanismem došlo k roztržení levé ledviny poškozeného, která byla posléze chirurgicky poškozenému odňata (čl. 49 - nefrectomie vlevo), když poškozený byl podle vyjádření znalce natočen k vozidlu pravým bokem.

Předmětný znalecký posudek byl vypracován před konáním hlavního líčení a znalci v té době nebylo známo, že poškozený požil dvanáctistupňová piva. Měl k dispozici pouze informaci o tom, že požil pivo bez specifikace stupně. Znalec by se proto měl dodatečně vyjádřit, zda upřesnění, že se jednalo o piva dvanáctistupňová, mohlo nějakým způsobem ovlivnit jím vyslovené závěry.

Rovněž bude nezbytné ztotožnit onu „důvěryhodnou osobu“, o níž se policejní orgán zmiňuje ve svém záznamu na č. l. 14 spisu, aby mohla být vyslechnuta v postavení svědka k údajům, jež jsou obsahem tohoto záznamu.

V samotném závěru stížnosti pro porušení zákona pak stěžovatel namítá pochybení soudů nižších stupňů i ve výroku o náhradě škody, pokud byla škoda přisouzena v požadované výši, když nebylo jednoznačně prokázáno, že vylučné zavinění nese obviněný, a že se na nehodě nepodílel poškozený.

V tomto okamžiku je třeba této námitce přisvědčit, ale za situace, kdy Nejvyšší soud shledal nedostatky ve zjištění skutkového stavu, přičemž nelze jakkoli předjímat budoucí rozhodnutí v otázkách viny obviněného a teoretické spoluviny poškozeného, nelze se s dostatečnou určitostí ani vyjádřit k případným nárokům poškozených na náhradu škody. Z tohoto důvodu se Nejvyšší soud podrobněji správností výroku o náhradě škody nezabýval.

Nejvyšší soud tak konstatuje, že za situace, kdy rozsudek soudu prvního stupně vykazuje vady spočívající v nevyjádření subjektivní stránky trestného činu a vychází z neúplných důkazů a tím i ze skutkového stavu, který nelze považovat za odpovídající požadavkům ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. a následný přezkumný postup odvolacího soudu, který vyústil v zamítnutí odvolání obviněného, lze označit za rozporný s ustanovením § 254 odst. 1 tr. ř., nezbylo na základě takovýchto zjištění, než podle 268 odst. 2 tr. ř. vyslovit, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. 5 To 214/2006, byl porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. a v řízení předcházejícím v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 120 odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněného MVDr. V. M. Podle § 269 odst. 2 tr. řádu pak Nejvyšší soud zrušil nejen napadené usnesení Krajského soudu v Brně, ale i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Třebíči ze dne 15. 2. 2006 sp. zn. 2 T 101/2005. Dále zrušil i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která touto změnou pozbyla svého podkladu.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud shledal v posuzovaném případě nedostatky ve skutkových zjištěních takového rozsahu, že není možné spolehlivě rozhodnout o případné vině obviněného, ale i eventuální míře spoluviny poškozeného, a za účelem odstranění těchto nedostatků bude nutné provést poměrně náročné došetření, Nejvyšší soud předmětnou věc podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal okresnímu státnímu zástupci v Třebíči, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)